

MILLIY USLUBLARNING ZAMONAVIY MODA DIZAYNIDAGI TALQINI

Boltayeva Iqbol Baxrom qizi
Ergashov Azizbek Sherzod og'li

Termiz davlat unuversiteti
Azizbekergashov61@gmail.com
<https://doi.org/10.5281/zenodo.20711682>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 12-iyun 2026 yil
Ma'qullandi: 14-iyun 2026 yil
Nashr qilindi: 16-iyun 2026 yil

KEY WORDS

Milliy uslublar, milliy naqshlar, kiyim-kechak dizayni, madaniy identitet, moda va iqtisodiyot, milliy brendlar zamonaviy moda, milliy dizayn, madaniy meros, moda sanoati.

ABSTRACT

Ushbu maqolada zamonaviy modaning milliy uslublar dizaynidagi o'rne va talqini ilmiy nuqtai nazardan tahlil qilingan. Milliy uslublar madaniy meros sifatida xalqning o'zligini ifodalovchi naqshlar, ranglar va shakllardan tashkil topgan bo'lib, ularning zamonaviy moda sanoatiga integratsiyasi madaniy, estetik va iqtisodiy jihatdan muhim ahamiyatga ega ekanligi ko'rsatildi. Zamonaviy dizaynerlar milliy uslublarni yangi formatda talqin qilib, kiyim-kechak va aksessuarlar dizaynida qo'llash orqali madaniy an'analarni saqlab qolish bilan birga global moda bozorida milliy brendlarni rivojlantirishga hissa qo'shmoqdalar. Shuningdek, milliy uslublarning moda orqali targ'ib qilinishi iqtisodiy rivojlanish va yosh dizaynerlarning o'z brendlarini yaratishiga yordam berishi ta'kidlandi.

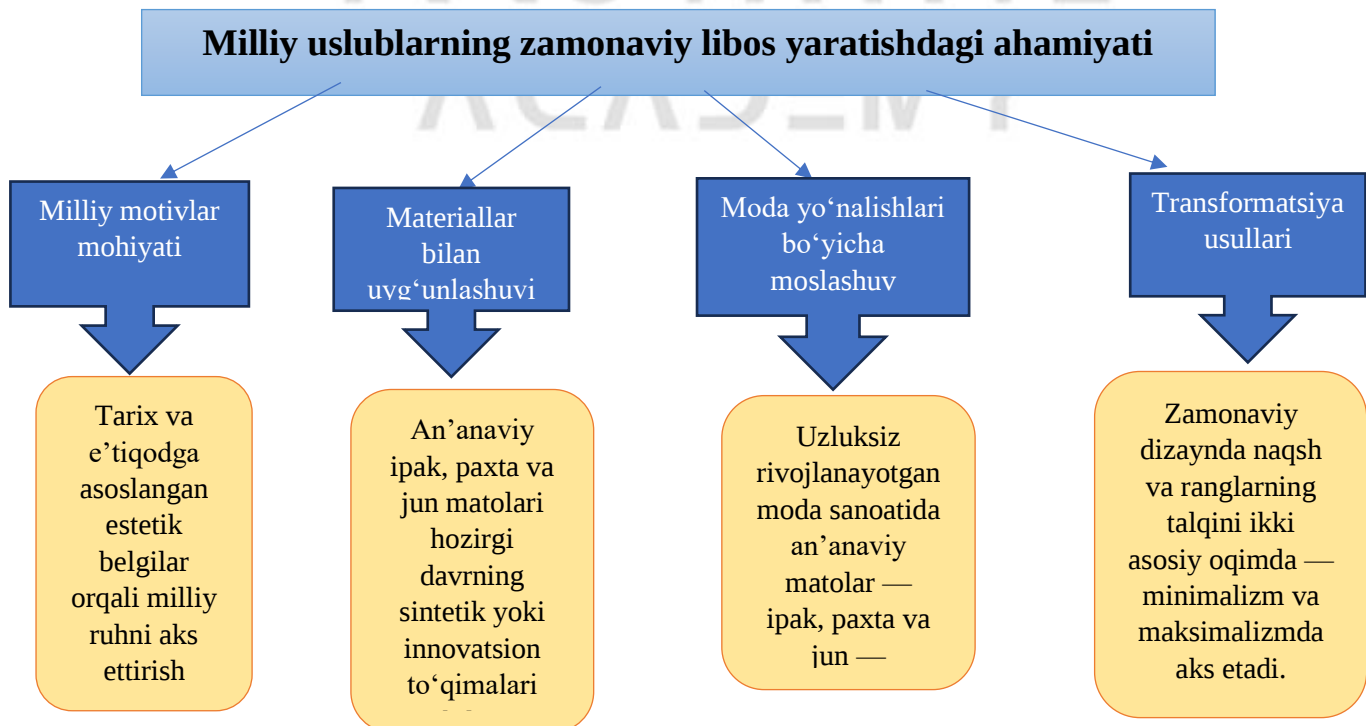
O'zbekiston mustaqillikka erishgach, qadimgi milliy an'analарimizni, qadriyatlarimizni tiklashga imkon tug'ildi. O'zbek milliy kiyimlari xalqimiz tarixi bilan uzviy bog'liq bo'lib, u moddiy-ma'naviy yodgorliklar ichida xalqlarning milliy o'ziga xosligini aks ettirib, etnik belgilari bilan ajralib turadi.

Milliy kiyimlarda, biron-bir el-elat tarixiga borib taqaladigan an'analар, ijtimoiy munosabatlar, ma'rifiy, din va estetik shakllarning ayrim unsurlari ifodalanadi, unda xalqimizning didi, go'zallik to'g'risidagi ideallari, xo'jalik yuritishning o'ziga xos jihatlari hamda oilaviy turmushning ba'zi tomonlari ham ko'zga yaqqol tashlanadi. O'zbek xalqining kiyimlari juda xilma-xil, rang-barang va jozibalidir. Ular - erkaklar, ayollar va bolalar kiyimlaridan iborat bo'lib, inson umrining fasllariga qarab ham ajratilgan: yoshlar, o'rta yoshlilar, keksalar uchun. Shuningdek, hududlar bo'yicha ham o'ziga xoslikni tashkil qiladi. Kiyimlarda insonning ijtimoiy mavqei, u yashagan joy va zamon, hayotidagi quvonchli yoxud qayg'uli voqealar ham namoyon bo'ladi. Bu masala tarixini o'rganish ko'plab yo'qolib ketgan va ketayotgan bebaho yodgorliklarimizning xilma-xilligini qayta tiklash va xalqimizning nodir merosini dunyoga tanitishga xizmat qiladi.

Har bir millat o'zining madaniyati, tarixiy va an'analari saqlab qolish uchun o'ziga xos ramz va uslublarni yaratgan. Milliy uslublar - bu xalqning o'zligini ifodalovchi, tarixiy va madaniy ma'noga ega bo'lgan naqshlar, ranglar va shakllar yig'indisidir. Zamonaviy moda esa globalizatsiya, texnologiyalar va yangi dizayn yondashuvlari ta'sirida doimiy ravishda o'zgarib, yangilanib boradi. Bu jarayonda milliy uslublarning zamonaviy moda dizayniga integratsiyasi o'ziga xos ahamiyat kasb etadi, chunki bu nafaqat moda sanoatiga yangilik kiritadi, balki madaniy merosni saqlash va keng jamoatchilikka tanitishda muhim vosita bo'ladi. Ushbu maqolada milliy uslublarning mohiyati, ularning zamonaviy moda dizaynidagi talqini, qo'llanilishi, madaniy va iqtisodiy ahamiyati ilmiy nazar bilan tahlil qilinadi.

Sharq ayollarining goʻzalligi – bu nafis yuz xususiyatlari, muloyim tabassum, ichki kamtarlikni oʻzida yashirgan hayoli koʻzlar, olijanoblik va sharqona tarbiyadir. Qadim zamonlardan beri insoniyatning kuchli tomoni sharqona ayolning goʻzalligini kuylab keladi va goʻzallar esa oʻz navbatida, oʻzlarining goʻzalligi va jozibali koʻrinishi bilan erkaklarni hayratda qoldirishda davom etmoqda. Turli vaqtlarda, tarixiy oʻzgarishlar va moda tendensiyalariga rioya qilgan holda, oʻzbek qizining qiyofasi oʻzgarib borardi. Ayniqsa 20 asrda uslub oʻzgarishi oʻziga xos xususiyatga ega boʻldi. Oʻzbek ayollarining kiyimlari tez fursatda oʻzgarib bormoqda. Ammo oʻzbek modasining asosiy xususiyati oʻzgarmas boʻlib qolaveradi – asrlar davomida faqat sharqona goʻzallikka xos boʻlgan jozibali tasvirlarni yaratib bergan ajoyib oʻzbek matolari, milliy zargarlik buyumlariga boʻlgan sodiqlik.

Milliy uslublar — bu ajdodlardan meros boʻlib qolgan anʼanaviy bezaklar, shakllar va ranglar tizimi boʻlib, ular xalqning tarixiy kechmishi, tabiat manzaralari, diniy qarashlari, ijtimoiy hayoti hamda estetik didini ifodalaydi. Masalan, oʻzbek milliy liboslarida uchraydigan “gullar bilan ishlangan kashtalar”, geometrik bezaklar va ranglarning uygʻunligi milliy madaniyatni aks ettiradi.

1-rasm. Milliy qarashlarni zamonaviy moda bilan uyg'unligi

Milliy uslublar orqali xalqning o'zligini saqlash, uning madaniy tarixini kelajak avlodlarga yetkazish, shuningdek, millatlararo madaniy almashinuv jarayonida o'z o'rnini belgilash mumkin.

Zamonaviy moda dizayni va milliy uslublarni uyg'unlashmoqda, zamonaviy moda sanoati texnologiyalar va global tendensiyalar ta'sirida doimiy rivojlanib, yangi yondashuvlar, uslublar va materiallarni o'z ichiga oladi. Shu bilan birga, milliy uslublarni yangi kontekstda talqin qilish moda dizaynerlari uchun muhim vazifa hisoblanadi. Ular milliy naqshlar va ranglarni saqlab qolgan holda, ularni zamonaviy kiyim-kechak va aksessuarlar dizaynida yangicha formatda qo'llashmoqda.

Milliy uslublarning zamonaviy moda dizaynida qo'llanilishi:

- naqshlar va ranglarning transformatsiyasi, an'anaviy naqshlar, xususan geometrik va floral elementlar, zamonaviy uslubda qayta ishlanib, minimalist yoki maksimalist dizayn shaklida namoyon bo'ladi. Masalan, "So'zana" kashtalari, o'zbek liboslarining ajralmas qismi, hozirgi kunda ko'ylaklar, yubkalar va hattoki aksessuarlar dizaynida ham keng qo'llanmoqda.
- materiallar va texnologiyalarda, milliy liboslarda ishlatiladigan tabiiy matolar ipak, paxta va jun, ular zamonaviy materiallar bilan uyg'unlashmoqda. Sintetik tolalar va innovatsion matolarga milliy naqshlar tushurilib, qulaylik va chidamlilikni oshirmoqda.
- dizayn yondashuvlarining turlari, milliy uslublar streetwear, haute couture, casual kabi turli moda yo'nalishlariga moslashtirilmoqda. Bu milliy elementlarni global moda bozorida yanada kengroq targ'ib etish imkonini beradi.
- madaniy o'ziga xoslikni saqlash va rivojlantirish, milliy uslublar moda orqali jamiyatda o'zlikni saqlash va yosh avlodga an'analarni yetkazishda muhim rol o'ynaydi. Bu esa moda sanoatini faqat tijorat, balki madaniy va ma'rifiy vosita sifatida ham shakllantiradi.

Milliy uslublarni zamonaviy dizayn bilan uyg'unlashtirish nafaqat madaniy merosni saqlash, balki iqtisodiy jihatdan ham foydali. Milliy brendlar yaratish, milliy liboslarni eksport qilish, milliy kiyimlarni turizm sohasida targ'ib qilish mumkinligi iqtisodiy rivojlanishga hissa qo'shadi. Shuningdek, bu jarayon yosh dizaynerlarga o'z brendlarini yaratishda yordam beradi.

1-rasm. Erkaklar milliy libosi

Endi yirik shaharlarda do'ppi kiygan odamni ko'rish kamdan-kam uchraydi va ko'pincha bu oilaviy va diniy bayramlar uchun kiyimning muhim detalidir. An'anaviy do'ppi tetraedral konussimon shaklga ega bo'lib, u qora rangda, 4 ta "qalampir" va 16 ta miniatyura kamar shaklida oq naqshli kashta tikilgan. Kundalik do'ppi "kalampir" eng oddiy va eng keng tarqalganlaridan biridir, ammo uning ahamiyatini e'tiborsiz qoldirmaslik kerak. O'zbekistonning har bir viloyatida o'ziga xos do'ppi bo'yi va naqshlari bor.

Xulosa qilib aytganda milliy uslublar zamonaviy moda dizaynida estetik, madaniy va iqtisodiy jihatdan katta ahamiyatga ega. Ular xalqning o'zligini ifodalovchi, tarixiy va madaniy merosni saqlashga xizmat qiluvchi muhim elementdir. Zamonaviy dizaynerlar milliy uslublarni yangicha talqin qilib, ularni global moda olamida muvaffaqiyatli targ'ib qilmoqdalar. Shu tariqa, milliy uslublar modaning nafaqat bir qismi, balki madaniyatni asrash va rivojlantirishdagi kuchli vositaga aylangan.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Mirzayev, O. (2018). O'zbek milliy naqshlari va ularning zamonaviy qo'llanilishi. O'zbek san'ati, 12(3), 45-53.
2. Khan, L. (2020). National Motifs in Contemporary Fashion: A Global Perspective. Journal of Fashion Studies, 8(1), 67-80.
3. Islomova, N. (2022). Zamonaviy modada an'anaviy naqshlarning o'rni. Moda va madaniyat, 5(2), 23-30.
4. Jalolov, T. (2021). Matolar va tekstura: zamonaviy milliy libos dizayni. Textile Review, 10(4), 112-118.
5. Nguyen, M. (2019). Fusion of Traditional and Modern in Fashion. Global Fashion Journal, 6(3), 88-95.
6. Davronov, S. (2020). Madaniy meros va iqtisodiyot: milliy brendlar rivoji. O'zbekiston iqtisodiyoti, 14(1), 15-21.

7. Raximova Kamola G'ayratovna Baynazarova Lobar Xamdam qizi Boltayeva Marjona Talib kizi "Ijodiy manbadan foydalanib kostyum dizayni loyihasini yaratish texnologiyasi" eurasian JOURNAL OF ACADEMIC RESEARCH UIF = 8.1 | SJIF = 7.899 Volume 4, Issue 6, June 2024 ISSN 2181-2020 Page 101-108 <https://doi.org/10.5281/zenodo.11545303>
8. Rakhimova Kamola Gayratovna "CREATING A RANGE OF MODERN CLOTHES FOR GIRLS" American Journal Of Applied Science And Technology page 13-18 Volume 04 Issue 07-2024 <https://www.theusajournals.com/index.php/ajast/article/view/3340>
9. Raximova K. ., & Boltayeva I. . (2025). MODANING YOSHLAR DUNYOQARASHI VA IJTIMOIIY HAYOTIDAGI O'RNI. Yevrosiyo Ilmiy Tadqiqotlar Jurnal, 5(9), 81–85. Retrieved from <https://in-academy.uz/index.php/ejar/article/view/59945>. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17152052>
10. Raximova K., & Boltayeva I. (2025). DIZAYNNING DUNYO USLUBLARIDAGI O'RNI. Yevrosiyo Ilmiy Tadqiqotlar Jurnal, 5(9), 86–90. Retrieved from <https://in-academy.uz/index.php/ejar/article/view/59946>. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17152422>
11. Rakhimova Kamola Gayratovna, Abdiyeva Sabrina Sheraliyevna "KOSTYUM KOMPOZITSIYASIDA NAQSHNING MUHIM AHAMIYATINI O'RGANISH VA TAHLIL QILISH" Journal of Innovation, Creativity and Art Vol.4, No.5,2025 ISSN:2181-4287. file:///C:/Users/user/Downloads/Telegram%20Desktop/document%20(45).pdf
12. Rakhimova Kamola Gayratovna, Abdiyeva Sabrina Sheraliyevna "XROMATIK RANGLARNI FIZIK XUSUSIYATLARI O'RGANISH VA ULARNI LIBOSLARDA QO'LLASH" Journal of Innovation, Creativity and Art Vol.4, No.5,2025 ISSN:2181-4287. file:///C:/Users/user/Downloads/Telegram%20Desktop/document%20(2)%20(4).pdf

INNOVATIVE
ACADEMY